

ENDELIGE SCENARIER FOR CASE

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Beskrivelse af scenarie 1-3, som de kan se ud i år 2025.

- [Scenarie 1 – år 2025](#)
- [Scenarie 3 – år 2025](#)
- [Scenarie 3 – år 2025](#)

SCENARIO 1 – ÅR 2025

STORDRIFTSFORDELENE ER SLÅET IGENNEM

"Europa har omsider kastet krisens lænker. Det er igen optimismen, der hersker og væksten er nu tilbage på sporet. Også i Danmark er væksten vendt tilbage. Den globale forbruger fokuserer på fødevarer sikkerhed. Hos den enkelte mælkeproducent er sporbarhed nøglen til at deltage på eksportmarkedet af mælkeprodukter".

Arlas globale vækststrategi er nu succesfuldt eksekveret. På det globale mejerivaremarked er Arla markeds-ledende inden for høj kvalitetsprodukter. Det skyldes i høj grad, at Arla er i stand til at dokumentere sine produkters høje fødevarer sikkerhed. Men Arlas strategi er kun lykkedes, fordi Arla har stillet skrappe krav til mælkeproducenterne. For den enkelte mælkeproducent udmønter det sig i, at alle data, der bliver opsamlet hos mælkeproducenten, analyseres og kontrolleres af Arla. Det gælder alt fra foderforbrug, foderprodukter, medicinforbrug til miljøbelastning mv. Arlas minimumskrav ligger i dag væsentligt over kravene fra de danske myndigheder.

Udover Arlas krav til leverandørerne har det politiske syn på landbruget medført, at landbruget stadig besidder førstepladsen, hvad angår krav til miljøforbedringer, bedre dyrevelfærd og implementering af best-available-technology (BAT). Det positive er, at landbrugsvirksomheder nu miljøreguleres efter den faktiske udledning fra den enkelte produktionsenhed. De andre europæiske lande er ikke lige så langt i miljøregler-ringen, men udenlandske mælkeproducenter oplever også stigende miljøkrav.

Strukturudviklingen har generelt været hård ved den danske landbrugsstruktur og de tilbageværende land-brugsvirksomheder er store virksomhedslandbrug, der er yderst professionelt organiseret, hvilket har ført til, at den gamle bondekultur har måttet lade livet til fordel for virksomhedskulturen. Her hersker en professionel virksomhedsorganisering, som indebærer en industrilogik med klar funktions- og ansvarsfordeling. De store mængder data skaber et fuldt overblik over virksomhedens værdikæder. Der er brug for stærke kompetenceprofiler som mestrer virksomhedsledelse, daglig ledelse og det omfattende analysearbejde via super-computere.

Arlas afregningspris er høj og er de sidste 10 år steget med over 2 kr. pr. kg EKM. Hovedparten af de tilbageværende mælkeproducenter leverer deres mælk til Arla. Fremstillingsprisen pr. kg EKM er generelt øget på grund af stigende omkostninger til at sikre fødevarer sikkerhed og miljø. Men de bedste virksomhedsland-brug har været i stand til at levere en stigende overskudsgrad og afkastningsgrad de seneste 10 år.

Renteniveauet er tilbage på et normaliseret niveau, hvilket udfordrer mælkeproducenter med en fortsat høj gældsbyrde. I de seneste 10 år er de mest gældsplagede landbrugsvirksomheder dog blevet sorteret fra.

Den forbedrede indtjeningssevne hos flere landbrugsvirksomheder har resulteret i, at flere landbrug har tiltrukket ekstern kapital til investeringer og vækst. Hovedparten af de tilbageværende landbrugsvirksomheder har erstattet det skrøbelige selveje og erstattet den med mere kapitalstærke selskabsformer.

Samfundenes syn på landbruget er forbedret de sidste 10 år. Det skyldes først og fremmest landbrugsbranchens kampagner omkring landbrugets betydning, der absolut ikke er blevet mindre de seneste 10 år. Ligeledes har den teknologiske udvikling medført, at vi nu kan måle udledningen ved kilden. Det har medført en større gennemsigtighed og åbenhed til samfundet og dermed en større accept af de resultater, der skabes.

[Til top](#)

SCENARIO 2 – ÅR 2025

MOD AFGRUNDENS RAND

"Europa har ikke formået at vende tilbage til tidligere tiders vækst. Til gengæld er der stor vækst i USA og Asien. De store europæiske vækstmotorer er aldrig kommet i gang, da de sydeuropæiske lande stadig lider af en stor ældrebyrde, voldsom offentlig gæld og underskud på betalingsbalancen. For den generelle danske mælkeproducent er optimismen svag."

Afsætning af dansk producerede mælkeprodukter gennemlever en svær tid. Andre internationale mejerigiganters opblomstring har medført, at Arla har svært ved at afsætte sine produkter uden for sit nærområde. Arla kæmper derfor hårdt for sine markedsandele og nytænkning, hvilket udmønter sig i, at afregningsprisen til mælkeproducenten er under konstant pres.

Internationalt er der gjort store teknologiske fremskridt, som har været med til at effektivisere og udvikle mælkeproduktionen verden over. Men på grund af det konstante pres på

afregningsprisen har den danske landmand ikke haft økonomisk styrke til at følge med i teknologikapløbet. Globalt er udvikling af GMO nu for alvor slået igennem. Det gælder både GMO avlsfremgang hos dyr, såvel som udvikling af resistente sorter inden for planteavl. Det har gjort det muligt for udviklingslandene at tage et stort effektivitetsspring og derved indhente produktiviteten i dansk landbrug. I Danmark er der fortsat mange barrierer for at anvende genmodificerede organismer, og derved hæmmes dansk landbrugs produktivitetsudvikling.

Afkastet af investeringer i dansk landbrugsproduktion er fortsat utilfredsstillende. Derfor har det ikke været muligt at tiltrække den nødvendige kapital til vækst og udvikling. Det betyder, at det fortsat er selvejet, der hersker i dansk landbrug.

Dansk landbrug kæmper fortsat med en stor gældsbyrde og et bytteforhold, der ikke er tilfredsstillende. Men på grund af selvejets arbejdsomhed og faglige dygtighed, hører danske mælkeproducenter dog fortsat til gruppen af de mest produktive i verden. Men det er også et krav, hvis man vil sikre sig sit eksistensgrundlag. Den produktionsmæssige logik har medført, at hovedparten af landmænd stadig holder fast i den traditionelle håndværkerkultur med fokus på omkostningsminimering. Den generelle landmand ser sig derfor mere som produktionschef end som direktør for virksomheden.

De ustabile verdensmarkedspriser har resulteret i, at prissikring er blevet et naturligt instrument. Mange landmænd vælger at prissikre mælkeprisen. Det har gjort det nemmere at indhente lånekapital til nye bar-marksprojekter, hvor der kan gøres brug af ny teknologi.

Renteniveauet er stadig på et relativt lavt niveau, hvilket har sikret et fortsat eksistensgrundlag for mange mælkeproducenter. Staten har etableret et statsligt ejet realkreditselskab, der udsteder 50-årige afdragsfrie landbrugslån med pant i jord og bygninger.

Landbrugets image er generelt ikke blevet bedre, da mange fortsat ønsker økologisk landbrug og mere dyrevelfærd. Landbruget har fået større betydning i Udkantsdanmark, eftersom fraflytningen fra landet er taget til. Dette har resulteret i, at lokalsamfundet i de affolkede områder har en større forståelse for landbruget og dets betydning i forhold til aktiviteten på landet.

[Til top](#)

SCENARIO 3 – ÅR 2025

DE TUSINDE MARKEDER

"De masseproducerede fødevarer har mistet deres appel, og det globale fødevaremarked er opdelt i mange små forbrugersegmenter, der efterspørger flere forskellige produkter. Væksten er rødglødende i flere dele af verden, hvilket gør udviklingen af mejeriprodukterne forbrugerdrevne. På det globale fødevaremarked anno 2025 gælder kun devisen: 'Kunden er konge'.

Fødevarer sikkerhed er ikke længere et salgspareparameter. Det er en grundlæggende standard og forudsætning. De vestlige forbrugere og den stigende middelklasse i Asien vælger nu deres fødevarerleverandør ud fra deres politiske, moralske og sundhedsmæssige overbevisninger, og det globale fødevaremarked har indrettet sig efter at have produkter til enhver forbrugertype. Den stigende andel af ældre og mødre, der går efter de allerbedste fødevarer til deres børn,

medfører, at der er et stort marked for specialprodukter.

Det betyder, at landmændene i store træk er gået fra at være bulk-producenter til at være differentierede mærkevareleverandører, der producerer specialiserede fødevarer efter forskellige segmenters ønsker. Den købestærke globale middelklasse er ikke den eneste hovedkraft bag udviklingen på fødevaremarkedet. Der er mange forskellige forbrugersegmenter, som har indflydelse på udviklingen, og fødevaremarkedet er igen blevet heterogent. Denne udvikling understøttes af høj global vækst og en stor stigning i købekraften.

For dansk landbrug er det positivt, at der verden over er opstået et betydeligt højkvalitetssegment, som ikke ser på prisen. Men det kræver konstant nyudvikling at kunne bevare sin markedsposition.

Der er forsat et stort globalt mellemsegment, der efterspørger de mere traditionelle bulk-produkter. Men også her stilles der store krav til fødevaresikkerhed og miljøpåvirkning. Bulk-producenterne er presset af, at disse fødevarer produceres langt billigere i Asien og andre regioner i verden.

For den danske mælkeproducent kræver det, at der skal tænkes i nye forretningsmodeller, hvor der i langt højere grad fokuseres på kundens umiddelbare ønsker. Andelstanken, med dens ligeværdige afregningspriser, er i stort omfang erstattet af kontraktproduktioner, hvor den enkelte fødevareproducent leverer mælk med specielle egenskaber, der passer til et specielt kundesegment.

Fordi de danske fødevareproducenters forretningsmodeller er meget differentierede, er den teknologiske implementeringskraft meget forskellig fra virksomhed til virksomhed. Der er endvidere stor forskel på de behov, som de forskellige fødevareproducenter har. Fokus er flyttet fra optimering henimod opfyldelse af kundebehov. Det kræver nye kompetencer, hvor der er fokus på samarbejdsevne, innovationskraft og økonomistyring.

De mellemstore fødevareproducenter har vundet indpas på grund af deres fleksibilitet-agile tilpasningsevne. De store mælkeproduktioner med over 1.000 køer, har ikke vundet stort indpas. De mindre og mellemstore mælkeproducenter har en eksistensberettigelse i deres evne til hurtigt at tilpasse sig forbrugernes individuelle krav. Afregnings- og fremstillingsprisen er meget individuel og afhænger af den enkelte fødevareproducents forretningsmodel. I forhold til for 10 år siden oplever flere en markant stigende overskudsgrad og indtjeningsevne, fordi de har formået at differentiere sig fra de standardiserede produkter.

Renteniveauet er relativt højt og afspejler den vækst og høje inflation, som verden oplever. Det er muligt at tiltrække kapital for de fødevareproducenter, der formår at tilpasse sig forbrugernes ønsker. De landmænd, som stadig hænger fast i den gamle forretningsmodel er under pres, da disse bedrifter ikke kan honorere den eksterne kapital afkastkrav.

Der er opstået en lang række partnerskaber blandt fødevareproducenterne, hvor man investerer i hinanden langs værdikæden. Til trods for at de fleste landbrugsvirksomheder drives i selskabsregi, er fornemmelsen af selveje forsat tilstede. Det skyldes, at landbrugene er mindre enheder, hvor det er muligt at bevare den bestemmende indflydelse i egen produktionsenhed, så længe man opfylder kravene fra den samlede værdi-kæde.

De mange specialfødevarer har forbedret det generelle syn på landbruget. Samfundet ser i dag på den enkelte fødevareproducent frem for på landbruget som helhed. Individualiserede

produkter er med til at afkoble den enkelte landmand fra tidligere tiders generelle opfattelse af landbruget. Samfundet er stolt af, at danske fødevareproducenter sælger eftertragtede specialprodukter rundt om i verden.

[Til top](#)

© 2021 - SEGES Projektsitet